

Abonamentul:

pe 1 an 6 cor.
pe 1/2 an 3—
pe 1/4 an 1-50

ROMANIA:

pe 1 an 10 lei
pe 1/2 an 5—

TARA NOASTRA

REVISTĂ SĂPTĂMÂNALĂ.

Redacția
și
administrația

SIBIU
NAGYSZEBEN
strada Morii 8.

Cazul Siegescu.

Intre ziarele „Lupta” și „Tribuna” s'a iscat mai săptămâna trecută o discuție, în care ținem să intervenim și noi, pe de-o parte pentru că ar fi bine ca să introducem și la noi europenescul obicei ca între ziare să se stabilească un continuu schimb de păreri, pe de alta pentru că ne interesează cazul în sine.

De ce este vorba?

D-l Siegescu, din bărbat destul de ilustru astăzi pentru a ne ocupa de el și într'un articol de fond, a fost în „Lupta” obiectul unei mici răutăți. Cineva, din satul lui, îi scoțiorise puțin trecutul, cu scopul de-a găsi o pată și dădu-se acolo peste o mică nesocotință de copil, din care brodește o întreagă istorioară în jurul înstrăinării unei umbrele. Acest caz odată descoperit, se denunță publicului român, cu un aer de triumf, ca și când ar fi voit să zică: iată cine este ilustrul domn Siegescu, omul de încredere al guvernului unguresc, un hoț de umbrele!

„Lupta”, ca și informatorul ei anonim, săvârșiau, firește, o extremă naivitate, erau naivi mai întâi când credeau că o să reușească prin o umbrelă să întunece steaua norocului celui adăpostit sub pulpana guvernului. Dar mai erau naivi și din cauza că pentru a descoperi pete în viața d-lui Siegescu nu eră nevoie să recurgi la răutăți copilăroase, câtă vreme însăși activitatea lui de comisar al guvernului unguresc pentru școalele

românești poate fi considerată o pată cumplită din punctul de vedere al politicii și al disciplinei noastre naționale.

Ce face însă „Tribuna”? Exagerând, evident, importanța cazului denunțat, îi face „Luptei” un strașnic rechizitoriu, reproșându-i incorectitudinea ziaristică. Ea invocă principiul eternei autorități față de adversarul politic și combate sistemul micilor șicane față de neprieteni. În acest chip „Tribuna” se improvizează, indirect firește, în apărătorul cinstei celebrului domn Siegescu și-și câștigă, natural tot indirect, un titlu de recunoștință din partea celui ce azi mâne va fi chemat să inspecteze și școalele din Arad.

Din punctul de vedere al celei mai elementare morale convenționale „Tribuna” are perfectă dreptate. „Lupta” greșise. Dar, întrebarea este, dacă „Tribuna” are dreptate și din punctul de vedere al moralei... naționale? D-l Siegescu și oameni de categoria d-sale merită ei să găsească apărarea și bunăvoința celor cu o judecată serioasă în chestiuni naționale? Au ei un singur drept la un tratament omenesc, la considerațiuni mai frățești și la vre-o umbră de recunoștință din partea noastră?

Căci, să reconstituim cine este d-l Siegescu și ce tip reprezintă d-sa în mijlocul nostru. Ieșit din popor, unde zilnic poate urmări conflictul crunt între acela și reprezentanții statului, crescut în școli înalte cu burse românești, el nu-și pune puterea și cunoștințele agonisite în serviciul școlii române și a bisericii ro-

mâne, el nu vine ca să se înregimenteze în rândul celor ce susțin lupta cea aprigă; ci se constituie — cum însăși „Tribuna” mărturisește — în „adversar politic”, caută un drum mai lesnicios de ridicare, se refugiază în umbra guvernului, sau a cutărui arhieru catolic, unde se bucură de toate favorurile transfugilor. Fapta asta e condamnabilă. Un transfug, fie el personal cât de onest, prin deslipirea lui de către corpul cald al națiunii care i-a dat viață, este un vinovat și nu mai poate fi ocrotit. El este mai mult ca desertorul în timp de război, — e acel copil perdut, care ridică mâna împotriva mamei sale.

Lucrurile aceste sunt cunoscute și de câte ori ni-se dă ocazia ar trebui să le simțim și să fim severi cu ele până la extremitate. Astăzi mai ales, când figuri de felul lui Siegescu apar din toate părțile, când guvernul își recrutează asemenea unelte de control de pretutindeni, când atâtea fițiuce propagă inadins concilianță în chestiuni de sentiment național, presa noastră adevărat națională nu poate să fie îngăduitoare. *Nu apărarea, ci boicotul pe toată linia împotriva tuturor spărgătorilor solidarității naționale*, — iată deviza logică a presei noastre.

Moartea deputatului Brediceanu.

Neamul românesc din Ungaria a îndurat o mare lovitură prin moartea prea timpurie a deputatului său Coriolan Brediceanu. Această senină figură eră astăzi cea mai populară printre noi. Temperamentul lui vioiu, firea lui de artist, exuberanța lui de viață, pe lângă

VIEAȚA LITERARĂ.

Alecsandri și Unirea Principatelor.

I.

În frumoasa mișcare de pregătire a unirii celor două principate române sub un singur suveran, literatura ș'a avut și ea rolul ei binecunoscut. N'am avut poate, un Manzoni sau un Foscolo, ca Italia, nici un Ernst Moritz Arndt, ca Germania. Dar însuflețitele îndemnuri din produsele literare numeroase, care de care mai primitive, au străbătut în mulțime și au produs efectul așteptat, contribuind în mare măsură la făurirea gândului unirii.

Semnificativ este, că la această pornire entuziastă, bătrânii scriitori, oameni liberali de altădată, nu s'au putut asocia. Un Gh. Asachi de pildă, obicinuit a trăi în pace și vecinic aproape de budgetul țării, eră sprijinitor al partidului și ideilor conservatoare și, doborât de curent, își închide — după aproape trei decenii — ziarul său, numit atunci „Gazeta de Moldova”, primind în schimb slujba de director al Buletinului oficial. Un Costache Negruzzi găsește tocmai în 1859 momentul de a adresa prietenului său Ionescu-dela-Brad trei scrisori în chestia țărănească, atribuind toată mizeria dela sate lenevirei țaranilor și patimei beției de rachiu. Aceste scrisori, cari trădau pe boierul conservator, au deșteptat o furtună în

cercurile progresiste și Grigore Cuza, o rudă a nou-alesului Domn, a trebuit să protesteze împotriva lui Negruzzi, care „cu autoritatea lui literară și politică” zugrăvește astfel poporul român tocmai în momentele când Europa are privirile ațintite asupra Principatelor. Al treilea bătrân, în sufletul căruia glasul de deșteptare și unire n'a putut produce un răsunset puternic, eră Eliade-Rădulescu. „Dl Heliade” — scrie „Dambovița” din 1859, ziar la care Bolintineanu eră colaborator de frunte — „dl Heliade e rătăcit de patime și ure; aruncă în scrierile de pe acum defăimare pe oameni și principii; din liberal și democrat s'a făcut retrograd, conservator al trecutului; din campion curajos al unui popor a devenit campionul așezămintelor Brancovenesti. Astăzi toți oamenii buni l-au părăsit și numele lui nu insuflă decât milă. Scrierile lui sunt un scandal și o rușine, căci sunt contra intereselor națiunii”...

Astfel erau unii scriitori bătrâni față de ideea națională, care pornia a stăpâni opinia publică. În schimb o sgomotoasă gardă de tineri, studenți, ziaristi, diletanți, se adunau în jurul lui Bolintineanu; invocau gloria trecutului și croiau, cu multă vorbărie, dar cu căldură, visuri de viitor. La Iași Tăutu și Dăscălescu, la București Bolliac și Radu Ionescu incheagă strofe mai curate, ca:

Saltă, Române, astăzi pentru tipe
Cerul își deschide porțile divine,

Soarele de viață azi a răsărit
Și a lui splendoare chipu-ți luminează.

Mișcă, reinviază,

Sufletu-ți cel mare, azi a 'ntinerit!

Deasupra tuturor acestora sburau și foi volante, tot cu poezii de ocazie, sau cu pamflete rimate la adresa figurilor mai însemnate. Dar din toate se deosebiă un glas mai limpede, care se înalță mult deasupra celorlalți, — eră glasul lui V. Alecsandri.

II.

Ideia unirii în scrierile lui Alecsandri se poate descoperi încă în anul 1848. Fiind în Brașov în trecerea sa spre Paris, el scrise și publică în „Foaiete pentru minte” din acel an o poezie de cinci strofe, căreia atunci îi zise „Hora Ardealului”. Poezia începe cu:

Hai să dăm mână cu mână
Cei cu inimă română...

și continuă cu:

Ardeleni, lumea ne vede!
România 'n noi se 'ncrede,
Căci de-acum, Românii 'n lume
Va fi vrednic de-al său nume.
Ura! frați, în fericire
Ura! frați, într'o unire,
Să 'nvărtim hora frăției
Pe pământul României.

Trec însă nouă ani și concepția lui despre o unire generală se mai îngustează. Din „Hora Ardealului” se face cunoscută „Hora unirii”, o poezie cu mai multe strofe, mai completă ca idei,

frumoasele lui însușiri de avocat și om politic, îl impuseră nu numai ca fruntaș al Banatului, al cărui fiu și prototip eră, dar popularitatea lui trecu și în Ardeal, unde pela întrunirile politice și sociale eră pururea obiectul celei mai dragi atențiuni. În toate corporațiile bisericești și școlare, în numeroasele societăți culturale pe cari le conducea s'au sfătuiă cu multa lui putere de inițiativă și pe cari le galvaniză cu nesecatul său entuziasm, Coriolan Bredicianu a lăsat urme neșterse. În sfatul țării, unde l-au chemat credincioșii lui bănățeni a fost un demn și activ apărător al cauzei românești. Vărsăm o lacrimă de durere și de grațitudine pe mormântul lui. Memoria fie-i neuitată.

„Impăcare“.

De când președintele Camerei, Justh Gyula, a făcut în preajma audienței sale solicitate, declarațiile cunoscute despre „impăcarea cu naționalitățile“, chestia aceasta importantă e viu discutată din partea politicianilor maghiari, mai mult sau mai puțin competenți.

Un moment interesant trebuie să ne atragă atenția dintru început. În discuțiile aceste nu se mai face pomenire nici de „moderați“, nici de vechile afirmații banale și ieftine cum că deputații naționaliști nu ar reprezenta masele popoarelor nemaghiare, ci ar fi numai niște „agitatori“ fără aderenți și lipsiți de încrederea majorității nemaghiare. E acesta un moment care le dă discuțiilor un caracter de seriozitate politică surprinzătoare. Politicianii maghiari nu mai caută intermediarii între cei ce din motive de interese personale se declară aderenți ai guvernelor ce se perindă, ci se văd nevoiți să recunoască adevărul tăgăduit atâta vreme, că singurii reprezentanți autorizați ai popoarelor nemaghiare sunt deputații naționaliști.

De ei se apropie acum și politicianii maghiari cari mărturisesc, din convingere sau necezitate, politica împăcării cu naționalitățile pe calea înțelegerii reciproce.

Între acești politicieni locul întâi i-se cuvine fără îndoială, președintelui Ca-

merei deputaților. Nu în urma însușirilor sale individuale sau a înaltelor sale concepții politice, — căci Justh nu e o personalitate marcantă, — ci numai în urma importanței, cam exagerate, ce i-se dă în criza actuală atât în calitate de președinte al Camerei, cât și în calitate de „viitor“ ministru.

Mai e și un alt moment peste care nu se poate trece în tăcere. Nu se aude în criza actuală glasul nici unui ministru. Wekerle, Kossuth, Apponyi, tac. Numai Andrassy mai face declarații intime — în culoarele Camerei. În locul lor vor să descurce situația guvernării de „mâne“: Justh, contele Batthyányi, Hollo Lajos, Nagy Emil, ... Réz Mihály, contele Toldalagi...

Și chestia naționalităților se discută. În culoarele parlamentului, în cluburile politice, în presă, în cafenele, pe stradă, — pretutindeni unde se întâlnesc doi-trei inși. Mai ales, însă, în presă.

În fruntea ziarelor cari și-au deschis coloanele pentru discuțiile aceste e „Bud. Hirlap“. În cursul unei săptămâni a publicat două articole de fond în care se tratează această chestie. Unul scris de-un profesor dela Cluj, Réz Mihály, altul scris de contele Toldalagi Mihály, — două articole cum s'au mai scris și se vor mai scrie atât de multe în presa maghiară care nu cunoaște sau nu vrea să recunoască însemnătatea primordială a chestiei naționalităților. D-l Réz Mihály nu vrea să ne recunoască calitatea de naționalitate; vorbește de „concesii“ și spune că acordarea de concesii ar însemna o *decadență* a politicii maghiare. Vrea și D-Sa „impăcarea“ dar o împăcare ce va se zică umilirea noastră și abdicarea la drepturile noastre... Noi cerem recunoașterea *drepturilor* noastre, d-le... Réz, nu acordarea de *concesii*...

Contele Toldalagi recunoaște necezitatea rezolvirii chestiunii naționalităților și asigurarea „viitorului“, fiindcă „politica viitoare a Ungariei va fi dominată de chestiunea naționalităților, chiar și dacă se va introduce votul plural“. Articolul nobilului conte e nu-

mai o însușire de constatări și fraze. Face, însă, între altele și o constatare ce merită să fie țântuită și de noi.

Vorbind de lupta independenștilor pentru alcătuirea unui cabinet curat independenștilor, spune următoarele: „De ce să expunem vieța politică și întreaga națiune frământărilor agitate ale unei schimbări de guvern, numai și numai ca în locul conducătorilor probați, cari în vremuri grele au adus servicii mari, să vină alții cari vor urmă aceiaș politică pe care a urmat-o guvernul coaliționist?“

Constatarea aceasta caracterizează tot rostul luptelor politice ce s'au dat între partidele maghiare dela începutul erei constituționale până astăzi. Nu realizarea principiilor și programelor politice a fost imboldul care îi mână să ajungă la cârma țării, ci numai posedarea — demoralizătoare — a puterii însăș.

Chiar de aceea și în situația actuală, declarațiile privitoare la „impăcare“ nu ne pot încânta, cu atât mai puțin ne vor putea seduce să abdicăm și noi de programul nostru. Prietenia noastră e căutată astăzi mai mult pentru că e un sprijin care poate să fie de mare folos în drumul ce duce la cârma țării, dar nu e țântă, nu e încă program politic.

Se apropie, însă, timpul când „impăcarea cu naționalitățile“ va fi program de guvern, când soluția acestei chestiuni va fi singura misiune a unui cabinet... căci fără concursul celor mai loiale elemente nu se poate ca ocărnuirea noastră să ia un drum ce duce la consolidarea monarhiei și fericirea *tuturor* popoarelor din țară.

„Severinul“ și „Telegraful Român“ sau „Telegraful Român“ și „Severinul“... (cum vă place?)
Cetim în „Telegraful“:

„Severinul“ din Caransebeș a scris, că între Dr. E. Babeș și Birăuț, ar există o legătură internă (?) și că așteaptă numai momentul potrivit să capete dela guvern parale (?) ca să vândă „Lupta“ și „Poporul Român“ (Birăuț dlui Babeș). Dl Babeș ne roagă să declarăm, că știrea aceasta nu e adevărată. Tot așa nu e adevărat, că dl Babeș ar fi făcut pași pentru amânarea terminului de a intra Birăuț în închisoare, fiindcă dl Babeș nu stă în nici o legătură cu Birăuț, sau cu ziarele sale, cari la timpul său l-au atacat în mod destul de necruțător“.

Sic transit gloria... „Telegrafului“!

mai rotunzită ca formă, în care, în loc de Ardelean, el chiamă pe Muntean la hora cea frățească. Acest cântec a ajuns în urmă cuvântul de ordine în toată mișcarea dintre 1857 și 1859. Dusă pe aripile unei melodii ușoare, hora a străbătut din palat până în bordei și ziarele contimporane ne spun minuni despre puterea ei cuceritoare.

Tot atât de puternică în rezultatele ei, însă în altă ordine de idei, a fost blestemul „Moldova în 1857“, — acea violentă șarjă împotriva dușmanilor principiilor liberale, cari nu căutau ridicarea țării în ideia înfrățirii. Despre aceste apostrofe ne spune un biograf al lui Alecsandri, că s'au tipărit în foi volante și s'au răspândit în toate orașele din provincie, iar în urma elocinței ce cuprindeau „multe conștiințe rătăcite s'au întors la calea dreaptă“.

De altfel toată opera lui din cei trei ani înaintea Unirei, conține într-o formă oarecare aceleași gânduri. Poeziile „Steaua țării“, „Presimțire“ și chiar „Dragoș“ au acelaș subiect. Gingașa comedie „Cinel-Cinel“ prevestește aceleși reforme, cari vor apropia pe țărani de stăpânii lor de până acum și le va aduce și lor „o zi cu soare, zi de sărbătoare“, în care vom fi cu toții „un trup și-un suflet“. În dialogul umoristic, cu substrat politic, „Păcală și Tandală“, exprimă ideea alegerei unui prinț străin pentru cele două principate, după cum se ceruse prin Convențiunea din Paris, înainte de alegerea lui Cuza:

„Nu-i mai bine toți Români, insuflați de-acelaș dor
Dintre două mici popoare să ne facem un popor,
Iar ca domn al României un străin Prinț să dorim
Cu ale Europei tronuri pe al nostru să nrudim?
Atunci națiile toate ne-ar primi în sânul lor
Ca pe-o nație iubită și de-un mare viitor“.

La toate aceste poezii și scenete, cari circulau în public, se cântau și se jucau în teatre, înlesnind triumful cauzei naționale: trebuie să adăugăm și „Hora lui Cuza“, găsită de subsemnatul în manuscris și tipărită abia acum trei ani, — poezie în gen popular, despre care însă nu putem afirma să fi fost răspândită vre-odată.

Întreaga productivitate literară a lui Alecsandri în anii de săvârșire a Unirei nu a fost însă prea mare ca număr, spiritul lui având și un alt teren de manifestare.

III.

La 1856, când frunțașii politici moldoveni, porneau a se sfătui asupra unirei și se întruniau când la Negri acasă, când în renumita vie dela Socola a lui Petre Mavrogeni, Alecsandri eră pintre cei mai fervenți propagatori. Personalitatea lui simpatică, legăturile lui prietenești cu agenții puterilor străine în Iași, atitudinea lui ostilă față de caimacamul Vogoride, îl făcuseră popular și ca om politic, încât alegătorii din Bacău îl însărcinaseră mai întâi în Septembrie 1857 să-i reprezinte ca deputat în Divanul ad hoc. Divanul se dizolvă în Ianuarie 1858, Vogoride pleacă și, în locul lui, cârma Moldovei o ia căimăcămia

de trei (V. Catargiu—V. Sturza—Anastasia Panu), sub cari postelnicul Alecsandri primește ministerul externelor. În această calitate el făcu dela început un pas fericit, care contribuă și mai mult la popularitatea lui: restatornici libertatea de presă, suspendată sub căimăcămiile anterioare.

„Presă fiind organul cel mai activ pentru răspândirea luminilor în țară, libertatea ei este neapărat trebuitoare“ — zice el în hârtia, prin care incuviințează lui Codrescu și Vărnăv tipărirea unei gazete. Iar organul lui Kogălniceanu, „Steaua Dunării“ scrie despre această reintroducere a libertății de presă prin Alecsandri: „Libertatea de presă a înviat ca printr'o minune și cu ea a înviat mișcarea literară cu desăvârșire amortită în acești ani. Tipografii noștri nu au destule teacuri, nu au mai ales indestui zetari spre a răspunde la toate cererile. Fiecare partidă voiește a-și avea organul său. Cinci ziare de-odată ș-au anunțat apariția“.

Acest spirit liberal al lui Alecsandri, pe cum și alte măsuri democratice luate în calitatea sa de ministru, cum a fost reducerea taxei pentru pașapoarte și, în urmă, atitudinea lui dibace față de reprezentanții străini, cărora le înaintase un raport asupra situației, îl scosese în relief față de ceilalți conducători. În 16, 17 și 18 Decembrie se fac noile alegeri pentru Divan și Alecsandri e ales cu unanimitate la Bacău. Peste zece zile se deschide Adunarea electivă și „postelnicul

Sărbătoarea din Țară. România, pe toată întinderea ei, a avut mare sărbătoare politică-națională în săptămâna trecută. Împlinindu-se 50 de ani dela săvârșirea istoricului act al unirei Principatelor și al alegerii lui Cuza de Dâmn român, poporul românesc a ținut să prăznuiască în mod excepțional această dată memorabilă. Și după cum vedem din dările de seamă ale ziarelor din Regat, serbarea a fost în adevăr înălțătoare. Ea n'a fost numai o manifestare oficială. Însăș pătura de jos, pătrunsă de importanța zilei, din care a pornit dezvoltarea României contemporane, a luat parte largă la diferite festivități. Trupele au defilat înaintea comandanților. Teatrele ș'au deschis porțile pentru cântece și reprezentațiuni, cari făceau apologia unirei. Orașele toate s'au îmbrăcat în tricolorul național, care e simbolul tăriei românești. Mulțimea entuziastă s'a înșirat pretutindeni la hora tradițională. Iar serbarea întregă se illustrează prin un discurs călduros și deosebită valoare politică a Regelui Carol.

Serbări de aceste sunt totdeauna oțelitoare de conștiință și, din depărtare, nu putem decât să ne bucurăm de acest mod de-a înregistra unul din cele mai mari triumfuri ale neamului nostru. Când, acum cincizeci de ani, s'a proclamat Unirea, noi Ardelenii nu am avut cuvenita înțelegere pentru rostul național al aceluia act. Presa noastră de atunci aproape nici n'a băgat în seamă epocala prefacere. Ziariștii noștri, în frunte cu Barițiu, se încurcaseră tocmai atunci în discuții desbinătoare cu bărbații de frunte ai Moldovei. Mai eră pe atunci și Austria la spatele noastre, care nu agrea de loc ideea unirei. Astăzi însă toate stările acele sunt înlăturate și nimic nu se mai pune în cale pentru a lua parte la toate bucuriile fraților noștri din Regat și ale arătă toată admirația pentru hărnicia și priceperea cu cari au știut să-și întărească statul lor în cei cincizeci de ani dela unire încoace.

Pentru d-l Emil Babeș. Faimosul apostol al păcii, gălăgiosul avocat Emil Babeș din Budapesta, care vrea să facă pe avocatul (fără procură însă) și în procesul dintre

neamul nostru și cel unguresc, iarăș a vorbit. Ultima lui gimnastică stilistică pe tema împăcării e făcută în ungurește și tipărită în „Budapesti Hirlop“. Articolul, de sus până jos, e o linguire a orgoliului național-unguresc și impresia ce-ți lasă cetirea lui e absolut umilitoare. Noi am înfierat de mult neastâmpăratul zel pentru împăcare a acestui procatâr nechemat și am osândit mai ales pe ceice îi înlesniseră răspândirea nenorocitelor lui înșelări de cuvinte. Totuș nu putem trece peste noua lui încercare, fără a-i spune încă odată răspicat, că politica noastră națională nu este o *afacere* în care un mijlocitor ca d-sa ar fi necesar, sau capabil de-a aduce vre-uni bine. Lupta noastră cu guvernele, cari se succed, nu este un proces, care i s'ar putea încredința *d-sale* spre apărare. Și încă ceva: suntem un popor sărac și n'avem cu ce ne plăti astfel de apărători. Să-și caute aiurea pricopseala!

REVISTA POLITICĂ.

Inchiderea sesiunii parlamentare din Austria. Măsurile șovăitoare prin cari guvernul Austriei a încercat să rezolve, în Austria, chestiunea naționalităților și ferebrea clocotitoare care premerge întotdeauna limpezirii, au creat în Austria o situație politică dintre cele mai încurcate. Nemulțumiri cu felul cum guvernele austriace vor să guverneze în Boemia. — deputații cehi radicali din Reichsratul austriac și-au luat refugiul din nou la arma obstrucției tehnice, zădărniciind orice muncă parlamentară.

Două zile de arândul, Reichsratul a fost teatrul celor mai furtunoase scene. Înarmăți cu fluier, sirene și tobe, deputații cehi ciasuri întregi au împiedecat debaterile. Înzadar a încercat președintele să restabilească liniștea, suspendând din vreme în vreme ședința, obstrucția tehnică izbucniă din nou cu putere dobitoă. Pentru a curmă scenele aceste, ministrul-președinte a primit dela Maj. Sa autorizația să declare, prin un mesagiu, sesiunea parlamentară de închisă.

Noua sesiune se va deschide peste vre-o trei săptămâni. Se afirmă că, în caz când obstrucția tehnică a cehilor va izbucni din nou, guvernul va cere dela Maj. Sa autorizația să dizolve parlamentul și să publice alegeri noi.

Wekerle amenință cu demisia. În Camera deputaților se continuă discuția pe articole a proiectului despre reforma sistemului de dare... O discuție prea puțin interesantă și de prea puțini

ascultată. Criza guvernului coaliționist și nesiguranta viitorului preocupă spiritele.

În ședința de Vineri a fost, însă, un moment interesant. A luat cuvântul *pentru contra* proiectului deputatul Kardos Samu, criticând proiectul, sercerând aplauze din partea Kossuthiștilor.

Unul dintre deputații opoziționali îi făcu ministrului-președinte observarea:

— Poți să zici și dta: ferește-mă Doamne de prietini, că de dușmani mă voi ști ferl eu.

— Ai dreptate! i-a răspuns Wekerle. *Dacă lucrurile aceste vor mai merge așa trei zile, n'am să mai apăr eu proiectul. N'am să mai sufăr să fiu mereu lovit cu piciorul!*...

Dintre deputații naționaliști a luat cuvântul numai domnul Dr. Aurel Vlad, vorbind contra proiectului.

Audiența lui Kossuth. După Wekerle, Andrásy și Justh, s'a hotărât acum și ministrul de comerț Kossuth, președintele partidului independist, să solicite dela Maj. Sa, o audiență.

Cum, însă, nu e nici acum pe deplin însă-nătoșat, nu se știe încă când va avea loc audiența... Poate, când Szterényi va da certificat că dnul Kossuth își știe lecția ce o are s'o spună Majestății Sale...

Noul guvern din Austria. Organul oficial din Viena „Wiener Zeitung“ publică în numărul de astăzi numele membrilor din guvernul Bienerth, numit de astă dată în mod definitiv.

Baronul Bienerth prim-ministru, Bar. Haertel ministru de interne, Generalul Geogi ministru de honvezi, contele Stürkh ministru cultelor, Hohenburger ministru de justiție, Vrba Ladislau ministru căilor ferate, Weiskirchner ministru de comerț, Bilinszki ministru de finanțe, Braz ministru de agricultură, baronul Schwarzenau ministru lucrărilor publice, Rechreiner ministru german fără portofoliu, Zacek ministru boem fără portofoliu, Abrahamovic ministru polon fără portofoliu.

În legătură cu aceste numiri devin vacante mai multe posturi de frunte în viața de stat a Austriei.

Înregistrăm unul care e în legătură cu situația politică încurcată din Ungaria. Anume Bilinszki a fost guvernatorul prim al băncii austro-ungare. În locul lui Bilinszki se ia pe sigur numirea secretarului de stat din ministerul ungar de finanțe, Popovics Sándor.

Aceasta va avea o influință hotăritoare la rezolvirea chestiunii de bancă.

V. Alecsandri“ figurează cu drept cuvânt în lista candidaților la tronul Moldovei.

Nu avem probe scrise despre modul cum Alecsandri a judecat asupra acestei candidaturi și dacă iluzia aceasta l-a ademenit vre-odată. Știm însă că în celelalte tabere erau mulți împotriva-i și că, în taină, a fost foarte mult combătut, până și prin versuri batjocuritoare. În urma acestui curent ostil, sau poate din propria sa convingere, renunță — ca și C. Negri — la candidatura ce i-o susțineau mai mulți prieteni; iar când colonelul Pisoschi propune pe Cuza, cel dintâi, care a aderat la acest plan, a fost Alecsandri.

IV.

La 5 Ianuarie 1859 Cuza e ales de Domn al Moldovei, iar proclamarea lui cătră popor, e iscălită și de V. Alecsandri, în calitate de „Secretar de stat“ sau ministru de externe. Tonul în care această proclamare e redactată, felul cum se promite „a se introduce marile principii ale statelor moderne“, apelul ce se face la cetățeni, ca să uite desbinările și urile din trecut“ și să meargă „mână în mână“, căci numai deplina armonie poate ridica patria „din căderea în care au adus-o nenorocitele întâmplări ale trecutului“ — trădează stilul literar și ideile lui Alecsandri, exprimate și în versurile lui.

Rămânând în calitate de Ministru al externelor, ca cel mai de seamă stâlp al tronului, el încearcă mai întâi o mică desamăgire

în cercul său electoral, căci la alegerea din 10 Februarie 1859 cei din Bacău nu-l mai votează, socotindu-i funcția de ministru incompatibilă cu mandatul de deputat. Dar peste câteva zile un nou și vast teren de activitate îi se deschide. La 12 Februarie primește misiunea pentru străinătate. El vizitează Parisul, Londra și Turinul, unde are prilejul de a-și pune toate abilitățile sale în serviciul cauzei Unirei, câștigând pentru Români și pentru Cuza simpatia reprezentanților celor trei țeri. În această misiune politică culminează meritul lui Alecsandri pentru marele act istoric.

Aceste „misiuni politice“ Alecsandri le-a scris și le-a publicat, numai fragmentar și numai după moartea lui Cuza, în „Convorbiri literare“ din 1878. Cu toată poetizarea călătoriei sale, în timp de iarnă, peste Moldova și Galiția, descrierea aceasta cu multele ei amănunte nu este numai o pagină literară. Ea poartă în ezenta ei pecetea veracității. „Bietul țăran dela Dunăre, în contact cu capacitățile cele mai recunoscute în Europa“ — cum își zice el însuș — pare a fi fost foarte limpede și foarte convingător în convorbirile sale diplomatice cu Împăratul Napoleon III, cu regele Victor Emanuel al Italiei și cu Lordul Malmersburg din Londra, căci grație acestor Convorbiri cele trei țări au fost câștigate pentru idealul național al principatelor. Informațiile ce le-a dat despre Cuza, despre starea economică, financiară

și militară a țărilor române, ni-l arată pe Alecsandri ca un bun mijlocitor. Și mai ales dacă vom pune preț pe acel epizod din convorbirea sa cu Napoleon, în care ne spune că i-a dat explicații în privința Românilor de pretutindeni și i-a pus în vedere ce forță însemnată ar constitui acești Români de pretutindeni dacă prevedința ar realiza visul și aspirările lor, — mai ales acest moment în care cumpănitul Alecsandri ne apare în haină daco-română, ne face să recunoaștem devotamentul cu care și-a îndeplinit în străinătate excepționala sa misiune.

V.

La 30 Iulie 1859, după ce formalitățile recunoașterii Unirei de cătră puterile străine erau îndeplinite, Alecsandri se întoarce la Iași, reluându-și portofoliul Externelor, pe care l-a ținut în toate combinațiile guvernelor. În 15 Octomvrie a aceluiaș an el trece la București în aceiaș calitate, în cabinetul lui Al. Golescu. Aici îl vedem iscăbind, alături de Cuza, mai multe proclamații, concepute cu aceiaș căldură patriotică și îndemănare a formei. Nu ne putem reține, a nu reproduce aici, pentru invederarea acestei părți din activitatea lui, următoarea proclamație cătră Românii din acele părți ale Basarabiei, cari fuseseră retrocedate la 1856 și asupra cărora Cuza voia să-și îndrepteze opera sa de reforme:

„Locuitori din Basarabia! Venim printre voi ca Domn și ca Părinte, ca să vă aducem bucurie și vinde-

Toastul M. S. Regelui Carol.

— Rostit la banchetul care a avut loc în seara de 24 Ianuarie la Palatul Regal. —

După vechile datini, domnitorii chemau împrejurul lor, atât în vremurile de grele încercări cât și în zilele de sărbătoare, pe fruntașii Țării în mare sfat.

Credincios acestei frumoase tradițiuni, am dorit să sărbătorim astăzi al 50-lea aniversar al Unirei în mijlocul bărbaților de Stat cari au conlucrat cu Mine la ridicarea și întărirea României.

Dacă aruncăm o privire asupra acestor 50 de ani atât de bogați în fapte mari și roade strălucite, trebuie să recunoaștem că în fruntea lor, stă fericitul eveniment al Unirei Moldovei cu Țara Românească, săvârșită după cinci veacuri dela înființarea lor.

Ca toate faptele mari din viața unui popor și Unirea a fost pregătită încetul cu încetul, de acei factori cari vor fi totdeauna stâlpi neclintiți ai ființei noastre naționale: vorbirea aceleiaș limbi și păstrarea acelorăși datini moștenite din tată în fiu; închinarea în aceiaș credință sub aripele ocrotitoare a sfintei biserici strămoșești.

Aceeaș obârșie romană, dată la iveală din ce în ce mai deslușit de cătră cărcurarii neamului, dela Miron Costin, Șincai și Petru Maior, până în zilele noastre.

Strălucita pleiadă de patrioți pe cari Dumnezeu i-a dăruit țării cătră mijlocul veacului trecut, cuprinși de o dorință arzătoare și de adâncă credință că numai prin unire poate fi asigurat viitorul României, n'au cruțat nici o jertfă pentru atingerea acestei înalte ținte, și înfruntând toate greutățile și primejdiile, au deșteptat și întărit sentimentul Unirei, plămădit de veacuri în sufletul românesc, dând lupta din urmă incununată de izbândă.

Binecuvântată izbândă și plină de roade fericite, căci ea a fost întâia rază a răsăritului României, și izvorul norocit de unde purced toate faptele mari din zilele noastre.

Intr'adevăr, fără unire n'ar fi fost cu putință alegerea Mea ca Domn și împlinirea celeilalte dorinți de a întemeia o dinastie, cheazășie puternică a statorniciei. Prin unire am câștigat țaria trebuincioasă pentru a cuceri pe câmpul de luptă Neatârnia și Coroana unui Regat liber

și tot prin unire a dobândit Țara puteri și mijloace noi pentru treptata și sănătoasă propășire a vieții naționale. În sfârșit Unirea a dat României deplină ființă de Stat și vaza de care se bucură în fața lumii.

Suntem dar datori a sărbătorii aniversarea celor 50 de ani ai Unirei cu toată dragostea și cinstea, și a ne îndreptă gândurile cu adâncă recunoștință, atât cătră luptătorii Unirei, cât și cătră acela care a fost sortit să fie Alesul Țarilor surori, căci prin jertfele și îndelungatele lor lupte s'a înfăptuit una din cele mai scumpe dorinți ale neamului românesc.

Cu venerație să ne închinăm lor.

Bucuria mea însă ar fi fost cu mult mai mare dacă numărul reprezentanților acestei generații care a făurit sau a fost martoră la renașterea României, n'ar fi fost așa de redus, și dacă din mijlocul lor n'ar lipsi tocmai acel bărbat care, timp de peste 50 de ani a fost muncitor neobosit pentru binele țării. Ei să pot mândri de opera lor, iar noi le aducem cinstirea noastră.

Acum vine rândul generației nouă, care trebuie să păstreze și să sporească frumoasa moștenire pe care o primește înzestrată cu o puternică pavază pentru înfruntarea furtunelor și a impune ca România să fie ținută în seamă, și drepturile ei respectate.

Adânc mișcat, închin acest pahar, — singurul care trebuie ridicat astăzi, — în onorul României deapurarea unită și întărită prin patriotismul fiilor săi, totdeauna uniți când cere interesul țării.

Dumnezeu să ne ocrotească iubita noastră Țară, îmbogățită prin izbăndele vitezei noastre armate cu acel frumos ținut care ne-a deschis drumul mării, pe care tricolorul nostru, acel mândru simbol al unirei, falfăe și vestește până în țările cele mai îndepărtate că la gurile Dunării este un popor care s'a ridicat prin virtuțile sale civice și rășboinice.

Deă domnul, ca însuflețindu-ne de mântuitoarea idee a Unirei, — pe care o sărbătorește astăzi toată suflarea românească să ne înălțăm inimile tot mai sus și, — conștienți de faptul că țaria Statelor stă în unirea și în buna stare a tuturor treptelor, — să ne închinăm toate silințele intru îndeplinirea înaltei meniri a iubitului nostru popor.

Să trăiască România, totdeauna gata la orice jertfe pentru mărirea Patriei!

care rețel de care a-ți pățimit până acum. Din ziua în care partea Basarabiei locuită de voi s'a lipsit de vechia tulpină, ea s'a împărțit de toate băntuirile și nevoile ce de mai mulți ani au năvălit această țeară a Moldovei, atât de bună și de frumoasă. Inșă și pentru noi, ca și pentru toți va răsări în curând ziua dreptății după multele nedreptăți, despre cari ați avut a Vă plânge. Noi dorim ca să primiți sosirea noastră în mijlocul vostru cu un semn de pace și de mângăiere; dorim ca să uitați cele trecute, să încheideți urechea la glasul patimilor rele și să fiți nestrămutați în simțirile voastre de credință cătră guvern și de iubire cătră țara Moldovei.

Patria noastră a intrat pe o cale de îmbunătățiri, cari se vor revărsa asupra tuturor fiilor ei, fără deosebire. Nu trebuie însă a se perde din vedere că bunurile cu greu se adună și că numai prin înțelepciune și răbdare vom putea dobândi împlinirea datorințelor noastre. Liniștească-se dar inimile voastre de orice griji și îndoieli, căci noi ne ocupăm de soarta voastră ca un părinte binevoitor. Dumnezeu și nația ne-a înălțat pe tron pentru de a înfrână pe cei răi și pentru de a îmbrățișa pe cei buni! *Aleksandru Ioan și Ministrul trebilor străine: V. Aleksandri. Anul 1859 Oct. 19.*

VI.

Cu tot zelul în îndeplinirea sarcinei de secretar de stat, steaua lui politică începă însă să pălească în curând. Alipirea lui fără rezervă cătră Cuza, lipsa de vederi mai democratice, mai consecvente și mai independente au pornit să-l înstrăineze de unii și de alții. Iar când iscăli și apelul cătră „Românii din Țara Românească”, în care timbră de revoluționari și oameni rătați pe niște ziarști, în frunte cu N. T. Orășanu și Valentinianu, cari aranjaseră o mică demonstrație și fuseseră arestați din această pricină, ruptura între el și o parte a presei se produse definitiv. N. T. Orășanu li adresă în „Reforma” o energică scrisoare din temniță, în care îl plân-

gea pe Aleksandri pentrucă a „intrat în rândul curtezanilor.” Scrisoarea aceasta făcă mare valvă fiind reproducă și de Kogălniceanu în „Steaua Dunării”. Și la toate acestea se adăogau diferite intrigi și înțepături de ziare, cum erau ironiile „Tribunei” din Iași, care făcea haz de socoteala „Excelenței Sale”, fiindcă prin influența ce o avea la curte „punea puternicul său vers în toate combinațiile ministeriale”.

Rezultatul agitațiilor și a intrigilor a fost că la 20 Februarie 1860, când s'au făcut alte alegeri pentru Adunare, Aleksandri a căzut la Buzău, unde-și pusese candidatura. Opinia publică disgrătiase politicește pe autorul „Horei unirei”! Ziarele se ocupă de această cădere. „Steaua” stabilește că nu Moldovanul și nu poetul ci „Ministrul n'a reușit”. La somația făcută de d-l Orășanu neivindu-se nici un răspuns din partea d-nului Aleksandri colegiile din România de dincolo și de dincoace de Milcov nu l-au putut alege, ba au condamnat chiar în d-sa pe omul politic, care în faptă s'a abătut dela aspirațiunile omului de literă.

În fața acestei situații, Aleksandri se retrage, desgustat, din politică. În cabinetul format la 28 Maiu 1860 el nu mai figurează. Se ascunde iarăș în raiul său din Mîrcești, reluându-și cu răvnă ocupațiile literare. În scrisori lungi și frumoase cătră amicul său Ioan Ghica, el spune că și-a redobândit liniștea și e fericit. „Îndeletni-

CRONICA LITERARĂ ȘI ARTISTICA.

Frații Rosny nu mai lucrează împreună. — Acum câțiva ani am avut de înregistrat despărțirea fraților Margueritte. Acum e la ordinea zilei aceea a ambilor Rosny.

Cu această ocaziune fiecare se întreabă care a fost oare partea respectivă a fiecărui din acești doi colaboratori, în lucrările comune.

Rosny senior, pare a fi răspuns, fără întârziere cetitorilor.

De când cu... divorțul, a scos sub propria semnătură extraordinarul roman *Marte Baraguin*.

Realismul acestui roman e mai presus de acel al lui Zola sau Mirbeau, și cu toate acestea castitatea nu lipsește lucrării.

Deosebit de acest roman care a produs senzație, ni-se mai anunță de acelaș autor, un roman preistoric numit „Lupta Focului” și o operă filozofică asupra „Pluralismului”.

Fără a nedreptăți pe Rosny jun. putem afirmă că partea datorită lui Rosny sen. în lucrările comune, trebuie să fie considerabilă.

„Țara Noastră” despre „Răvașul”. Rugăm „directiva” să reproducă și aceste cuvinte de laudă ale noastre: La Cluj apare una dintre cele mai bine redactate reviste dela noi. Cu deosebire partea literară e excelent redigată. Afară de aceea, din cronici răsufă un lămurit spirit critic. Atât în politică cât și în literatură e o bună îndrumătoare această revistă, care nu poate lipsi de pe masa tuturor românilor buni. Cu reproducerea eventualelor laude, ce se vor mai ceti în gazete, ne însărcinăm noi. Aceasta o facem ca să rămână cât mai mult loc pentru minunatele produse literare ce se obicinuesc la... Răvașul.

O nouă ediție a lui „*Taras Bulba*”. Faimosul roman al lui Gogol „*Taras Bulba*”, asupra căruia am atras atenția cetitorilor cu ocazia unei ediții din anul trecut, a apărut în o nouă și mult mai bună traducere în biblioteca populară a „*Minervei*” din București.

Chantecler. — Edmond Rostand a sosit zilele acestea la Paris în vederea reprezentațiunei lui Chantecler, — care va avea însă loc abia la toamnă. Una din cauzele noiei amânări este și greutatea de a înlocui pe defunctul Coquelin în rolul principal, acela al cocoșului.

cirea mea de căpetenie este acum vânătoarea de sturzi și pescuirea de plevușcă. Pe urmă fac nesfârșite plimbări printre lanurile de grâu și pe producțiunea lor clădesc nădejdea viitoare mele călătorii prin largul lumii”.

Neapărat, prin retragerea aceasta din politica activă, nu a rupt relațiile cu domnul Cuza, căci încă în toamna anului 1860 Aleksandri pleacă la Paris în calitate de agent diplomatic al României, rămânând în tot timpul domniei prietenului său un zelos sprijinitor al acestuia.

VII.

Ca epilog la această sumară expunere a activității lui Aleksandri pe timpul unirii Principatelor române, vom releva aici o poezie anonimă, privitoare la un episod din aceste mișcări, — poezie pe care poate nu vom greși atribuindu-o autorului „Horei”.

Am spus că pe timpul pregătirii unirii animozitățile și polemicele violente între fruntași erau foarte dese. Acuzațiuni, pamflete, satire de o parte și de alta erau o foarte firească urmare a iritării generale. Intre produsele literare de acest fel găsim în „*Steaua Dunării*” din 1858 o poezie intitulată „*D-lui C. Hurmuzachi*”. E vorba în ea de Constantin Hurmuzachi, care se desprinsese din familia sa bucovineană și se stabilise în Moldova, unde jucă un însemnat rol politic, fără a fi însă un partizan al unioniștilor și al ideilor democratice. Iată textul poeziei:

Candidează diferiți artiști pentru rolul acesta, între cari sunt: Le Bargy, Huguenet, De Férandy, Max Déarly și Jean Coquelin. Ba în ultimele zile s'a citat și numele Sarei Bernhardt.

Carmen Saeculare este titlul unui poem istoric scris de d-nii Anghel și Iosif, cu prilejul aniversării alor cincizeci de ani dela împreunarea principatelor române. Poemul a fost scris din îndemnul d-lui ministru de culte Spiru Haret și a fost reprezentat la Teatrul Național din București de către d-l și d-na Bârsan. Unele părți din el le cunoaștem de mai demult din reviste. Despre cuprinsul lui ne dăm seama cetind în „Minerva“ articolul scris „pentru lămurirea mai dinainte“ a publicului, de d-l I. Scurtu, care l-a cetit în manuscris încă și care cu această ocaziune face pe... impresarul.

Se plătește să mai învie? Am remarcat la acest loc inovația bună a gazetelor din regat, de a publica cât mai multă literatură. Nu înțelegem însă pentru ce s'ar cuveni învierea anumitor glorii moarte. Iată-l și pe d-l Th. Speranță, pe tocitul domn Speranță, care folosindu-se de această inovație ține să anecdotizeze din nou.

*Dibla zice,
Cobza sună
Joacă hora ca nebună.*

Noi nu rădem. Să se caute alte dible.

Impresii de teatru. — Sir Charles Wyndham, artist și director de teatru în Londra a petrecut câțva timp în Berlin și reîntors și-a scris impresiile asupra actorilor germani.

El observă că aceștia din urmă joacă foarte bine roluri de caractere, dar nu de gentlemeni, căci le lipsesc pentru aceasta aptitudinile de interpretare, de manieră și arta de a se îmbrăca.

La „Răvașul“, revistă ce apare sub „directiva“, unui comitet, cu poezia o ducem rău de tot. Cineva cântă:

*Pe sub ceriu cu stele plin,
Teiule, o tei bătrân,
Câte inime suspin (!)
Teiule, o tei bătrân.*

Și tot acel cineva mai cântă:

*Ce trist se uită soarele
Pe câmpul palid mort.
Pe sus se duc cocoarele,
Din greu aripa-și port (!)*

Noi încă „suspîn“ când reviste așa de serioase ca Răvașul „port“ pe paginile lor astfel de năzbătii.

ECONOMIE.

Insoțirile de credit sâtești sistem „Raiffeisen“.

Despre avântul îmbucurător, ce l-au luat *Insoțirile noastre de credit sâtești sistem „Raiffeisen“ din comitatul Sibiiului*, mărturisesc datele ce urmează, date privitoare la activitatea lor din 1907:

1. Insoțirea de credit din *Aciliu* și-a sporit numărul membrilor la 160, fiind părțile ei fundamentale în sumă de 5200 cor. Depuneri are 35,912-49 cor., mai mult ca în 1906 cu 10,760 cor. Depunerile variază între 1-60 cor. și 6620 cor. Imprumuturile acordate cu sume dela 20—1000 cor., dau suma de 40,572-96 cor. Imprumulul în cont-curent l-a redus la 1221-35 cor. Profitul net, realizat în 1907, de 889-46 cor. s'a împărțit astfel: $\frac{2}{3}$ părți în fondul de rezervă și $\frac{1}{3}$ în fondul de binefaceri, primul ajungând la suma de 1998-04 cor., iar al doilea la 383-33 cor. Adunarea generală, la propunerea direcțiunii, a votat din profitul net 200 cor. ajutor bisericeii din Aciliu și a sortat între membrii Insoțirii 20 altoi.

Direcțiunea e compusă din Antoniu German, președinte; Vasilie Ivan, Iacob Gavrilă, Vasilie Mânzat, Ioan German și Nicolae Iosif, iar comitetul de supraveghiere: Ioan Oțoiu, prez.; Moise Albă, Ioan Muleș, Nicolae Neag, Ioan Muntean și Nicolae Hodoș.

2. Insoțirea de credit din *Apoldul-român*, și-a urcat numărul membrilor la 213, având părțile fundamentale 4260 cor. Depuneri are 46,489-38 cor., cu un spor de 36,229-38 cor. față de anul trecut. Acestea variază între 7—2000 cor. Imprumuturile acordate, cu sume dela 30—2000 cor., dau suma de 69,257-13 cor. Datoria în cont-curent și-a redus-o la 13,569-56 cor. față de 42,241-46 cor. din 1906. Fondul de rezervă al Insoțirii e de 4322-03 cor., cu un crescământ de 385-70 cor., iar cel de „binefaceri“ e de cor. 1667-43, cu un crescământ de 385-69 cor., față de anul 1906. Profitul net realizat în 1907 e de 1987-74 cor.

Președinte al Insoțirii a fost Ioan Oraștian, iar al comitetului de supraveghiere Ilie Topărcian.

3. Insoțirea de credit din *Loman*, a adăugat la numărul membrilor încă 5, cu cari numărul acestora a sporit la 117. Deponenți a avut 44 cu minimul de 2 și cu maximul de 2500 cor., fiind suma depunerilor de 16,382-31 cor., cu un spor de 7016-33 cor. față de anul trecut. Imprumuturile acordate, cu sume dela 10—1600 cor.,

dau suma de 35,115 cor. Fondul de rezervă al Insoțirii e de 1065-55 cor., cu un spor de 499-39 cor. față de anul 1906. Profitul net realizat e de 634-67 cor., s'a adăugat la fondul de rezervă, care sporit astfel a ajuns la suma de 1700-22 cor. Adunarea generală a hotărât să procure o mașină de sămănat trifoiu, iar pe viitor să se plătească dela Insoțire aruncul de 5% la salariul învățătoresc.

Președinte al Insoțirii e parohul Petru Cucuian, iar al comitetului de supraveghiere Ioan Alisie I. Gligor.

4. Insoțirea din *Pianul-inferior*, are depuneri, cu sume dela 10—3800 cor., în sumă de 15,457,11 cor., cu un spor de 6729-98 cor. față de anul 1906. Imprumuturile acordate, cu minimul de 20 cor. și cu maximul de 2000 cor., dau suma de 64,640 cor., cu un crescământ de 7744 cor. față de anul trecut. Imprumulul în cont-curent al Insoțirii e de cor. 48 922 05. Fondul de rezervă și la urcat la 597-53 cor., cu un spor de 421-76 cor. față de anul 1906. Profitul net realizat în 1907 e de 588-29 cor.

Președinte al insoțirii e Ioan G. Androne, iar al comitetului de supraveghiere Sim. I. Cioran.

5. Insoțirea din *Pianul-superior*, și-a urcat numărul membrilor la 323, cu 6460 cor. părți fundamentale. Depunerile ei, cu minimul de 20 și cu maximul de 6600 cor., dau suma de 90,686-12 cor., cu un spor de 26,489-07 cor. față de anul 1906. Imprumuturile acordate, cu sume dela 20—1000 cor., dau suma de 87,630-60 cor., cu un spor de 9952-60 cor. față de anul trecut. Fondul de rezervă și l-a urcat la 7391-21 cor., cu un spor de 1373-32 cor. față de anul 1906. Profitul net realizat în 1907 a fost de 2451-64 cor., din care 1225-82 cor. s'au distribuit ca dividendă și tot atât s'a dat fondului de rezervă.

6. Insoțirea din *Răchita*, numără 94 membri cu 1880 cor. părți fundamentale. Are 16 deponenți cu minimul de 20 și cu maximul de 1000 coroane, fiind suma totală a depunerilor de 7024-85 cor. Imprumuturile acordate membrilor, cu sume dela 20—400 cor., dau suma de 16,556 cor. Fondul de rezervă și l-a urcat la suma de 941-32 cor., cu un spor de 355-41 cor. față de anul 1906. Profitul net realizat în 1907 e de 365-29 cor.

Președinte al insoțirii e parohul Ioan Ghișă iar al comitetului de supraveghiere Maxim Vulc.

7. Insoțirea de credit din *Roșia-săsască*, are 69 membri, apoi 20 de deponenți, cu minimul de

Tu caro, în beție de oarbă lingușire
Pentru stăpân la care de ieri te-ai slugărit,
Reverși fără muștrare venin și clevertire,
Pe ceice sunt în viață și pe ceice au murit;

Tu care în Moldova ce-acum îți este mamă
Perzând recunoștința, uitând pe-ai tăi amici
Cutezi s'arunci în public batjocura infamă
Chiar fiilor Moldovei cari au fost mucenici;

Tu care verși disprețul pe-o epocă măreață
Când România 'ntreagă din moarte s'a trezit
Ș'a arătat la lume că 'ntr'ansa e viață
Căci are fii vrednici în sânul ei iubit;

Gândește c'al tău strigăt răsună în morminte
În care zac martirii frumoaselor credinți,
Gândește-te, sârmane, că bunul tău părinte
Te-aude și te plânge cu lacrimi ferbinți.

Această poezie e iscălită de „Un revoluționar dela 1848“. Și după cum se știe, Alecsandri la 1848 a stat în strânsă legătură cu familia Hurmuzachi și avea pentru această familie și îndeosebi pentru bătrânul Eudosiu Hurmuzachi, tatăl lui Constantin din poezie, o deosebită venerație. Poetul știa că bătrânul părinte, ca și ceilalți fii ai lui, erau aderenți ai ideilor de unire și măhnirea exprimată în poezie, împotriva celei de dezertat din rândul democraților, era legitimă. Dar că nu poate fi altul, decât Alecsandri, autorul acestei crude apostrofe personale ne-o dovedește și forma poeziei, care este exact forma „Steluței“, cu începutul: „Tu care ești perdută“...

Cât pentru efectul poeziei, acela se pare a fi fost covârșitor, căci pe C. Hurmuzachi îl vedem în curând revenit la matcă. În Martie 1859 făcea parte din guvernul unionist.

II. *Chendi.*

Păcate Noi.

Oricât de Socratică părere ar avea cineva asupra vieții și lucrurilor și oricât de disperată ar fi strigarea lui către mare, pentru ca să-l urmeze, — imensitatea aceasta va rămâne rece în fața ademenirilor sale. Tot astfel și cu poporul. Pentru a ne apropia de măruntaiele acestor mari enigme ale lumii, — trebuie să străbatem chemând, tot în spre adâncurile lor.

Morții sunt frumoși nu fiindcă dorm, ci fiindcă le lipsește sângele care i-ar face monștri.

Ca să poată muri, vulturii, se retrag în păduri seculare... și cugetarea pentru ca să nască, trebuie să sdrobească legătura pământului.

Fie el cât de drept cântarul, sunt suflete ce nu-i îngăduie balanța.

În nici o apă sufletul nu se limpezește mai bine decât în lacrimi. De-aceea poate, sunt atât de curate unele suflete...

În basme și 'n tinerete, gândurile se'nșir pe fire de aur și pe cununi de flori. Păgubise-va oare cu ceva secolul nostru, că toate gândurile lui se pierd?

Câte flori nu ineacă apele și cât senin nu se topește din ochii cerului, pe fața atâtor femei pierdute!

Oglizile mint. Cine ne rătăcește mai mult decât însuș inimile noastre?

Sunt și flori ce nu vestejesc niciodată: cuvintele de dragoste.

Civilizația de astăzi se poate mândri: „vechii“ aveau o stâncă Tarpeiană; „noui“, înmulțesc numărul statuelor...

Scriitorii și cioclii au cea mai urită meserie: trebuie să îngroape și să desgroape toate păcatele vieții.

D. Marcu.

De spirit. Cu ocazia reprezentației unei piese de Bernhardt Shav, tot publicul aplaudă însuflețit, numai din galerie pătrundeă neplăcutul sunet al unei fluierături lungi. Scriitorul s'a prezentat la rampă și cu zimbetul pe buze s'a adresat îndrăznețului care fluiera:

— Iubite domnule, eu sunt absolut de aceeași părere cu d-ta, dar ce putem face noi împotriva atâtei puteri de oameni?

40 cor. și cu maximul de 1500 cor., fiind suma totală a depunerilor de 19.388-08 cor. Imprumuturile acordate, cu minimul de 2 cor. și cu maximul de 600 cor., dau suma de 20.979 cor. Imprumulul în cont-curent al Insoțirii e de 6800 cor. Profitul curat realizat în 1907 e de 102-82 cor. Direcțiunea Insoțirii, relevând schimbările introduse în comună dela înființarea Insoțirii, stăruie asupra faptului îmbucurător, că de când parohia Roșia-săsască are fericirea de a fi păstorită în mod părintesc de actualul harnic paroh *Constantin Moldovan*, a luat hotărârea să edifice case parohiale și supraedificate corăspunzătoare. În acest scop s'a făcut repartitie de câte 20 cor. pe anii 1906, 1907 și 1908 pe toți parohienii. Această repartitie, încât pentru membrii Insoțirii, s'au plătit sub titlul „dividende din fondul de rezervă“ al Insoțirii și anume în 1906 s'au solvit 1148 cor., în 1907 1300 cor., iar în 1908 1380 cor., sau în total 3826 cor. Afară de aceasta se mai scoate la iveală că mulți părtași, mai înainte fără averi imobile, cu imprumuturi potrivite, contrase dela Insoțire, și-au acvirit pământuri, case etc. și astăzi binecuvântă ceasul, în care Reuniunea noastră temei a pus Insoțirii de acolo.

Prezident al insoțirii e economul Aurel Ganea, iar al comitetului de supraveghiere economul Toma Cică.

8. Insoțirea din *Veștem* are 111 membri cu 2220 cor. părți fundamentale. Depunerile spre fructificare ale Insoțirii cu suma dela 2—5000 cor., au atins cifra de 21.737-16 cor., cu un spor de 15.126-74 cor. față de anul 1906. Imprumuturile acordate membrilor, cu sume dela 10—220 cor., s'au urcat la suma de 29.815 cor., cu un spor deci de 5866-60 cor. față de anul trecut. Datoria în cont-curent a Insoțirii a redus o la 5800 cor., față de 13.521 cor. din 1906. Profitul net realizat în 1907 e de 708 cor., care s'a adaus la fondul de rezervă și acum, precum se făcuse aceasta dela înființare. Suma acestuia e de 3761-74 cor.

Prezident al Insoțirii e Ioan Mărginean, iar al comitetului de supraveghiere Ioan G. Bozdoc.

9. Insoțirea din *Ilmbav*, și-a sporit depunerile la suma de 4861-99 cor., cu un crescământ față de anul trecut de 2447-80 cor. Depunerile variază între 2—900 cor. Imprumuturile acordate membrilor, cu minimul de 5 cor. și cu maximul de 1000 cor., dau suma de 21.410 cor., cu un spor de 1884-15 cor. față de anul 1906. Fondul de rezervă și l-a sporit la 2049-99 cor., cu un crescământ de 211-76 cor. față de anul trecut, iar cel economic la 292-86 cor. Profitul net realizat în 1907 e de 471-58 cor., împărțit astfel: 128 cor. dividende, 150 cor. fondului de rezervă, 107 cor. fondului economic și 86-58 cor. pentru scopuri de binefacere. Insoțirea are o mașină de sămănat trifoiu și o grapă de mușchi.

Prezident al Insoțirii e economul Ioan Lazar, al comitetului de supraveghiere învățătorul Ioan Dragoman, iar cassar harnicul paroh Ioan Alexandru.

10. Insoțirea din *Nucet*, în conformitate cu raportul ce ni-l face direcțiunea, la sfârșitul anului 1907 are 96 membri, așadară cu 30 mai mulți față de anul 1906. „Și numai din această împrejurare, zice direcțiunea, se poate vedea interesul, ce-l poartă locuitorii comunei față de acest așezământ, și avem mare nădejde, ca treptat să cucerim întreagă comuna, mai ales dacă ne va succeda să prindem în mrejele noastre încă vre-o 2, cari legați pentru alte bănci dimprejur, încă și acum stau reci față de Insoțire“. Depunerile la Insoțire sunt de 12.266-73 cor., cu un spor de 3384-69 cor. față de anul trecut. Pretensiunile Insoțirii sunt de 48.024 cor., deci cu 29.299 cor. mai mari ca în trecut. Față de acestea stă datoria de 33.430 cor., cu un spor de 25.700 cor. față de 1906. „Că Insoțirea și-a mărit în mod atât de considerabil datoria, — zice direcțiunea — este a se atribui împrejurării, că în anul 1907 s'a cumpărat prin 150 locuitori ai comunei bunul unui

proprietar mai mărișor, constător din preste 120 jugăre pământ arător și fânaț, pentru plățirea căruii toți membrii Insoțirii, cari nu și-au putut acvira suma trebuincioasă din mijloacele proprii, au fost împărțâșiți cu imprumuturi din partea Insoțirii“. Profitul curat, realizat de Insoțire în 1907 este de 946-62 cor., care s'a împărțit astfel: $\frac{2}{3}$ părți, sau 631-08 cor. fondului neatacabil, ajuns la suma de cor. 1070-64; din rest: 20%, sau cor. 63-10 fondului de rezervă, ajuns la 125-08 cor., iar restul de 252-44 cor. fondului economic, ridicat acum la 410-26 cor. Insoțirea în a. c. și-a cumpărat o grapă de mușchi și o mașină de sămănat trifoiu, pe cari membrii le-au folosit spre mulțămirea generală.

Prezident al Insoțirii e economul Zacheiu Cosma, al comitetului de supraveghiere Ioan Tatu, iar conducerea agendelor și purtarea contabilității e incredințată zelosului paroh *Ioan Demian*, căruii îi revine meritul de a fi stăruit mai multe pe lângă Reuniunea noastră, pentru înființarea acestui așezământ mult folositor.

11. Insoțirea din *Bungard* are părți fundamentale 1578-57 cor., imprumuturi acordate 3279-90 cor., fond de rezervă 135-82 cor., depuneri 700 cor., datoria în cont-curent a Insoțirii e 1051 cor.

Prezident al Insoțirii e Toma Ciora, iar al comitetului de supraveghiere George Modran.

12. Insoțirea de credit din *Gusterița*, s'a întemeiat și activat în toamna anului 1907, la stăruința parohului T. Petrișor de acolo. Numărul membrilor ei e 30. Deponenți are 10 cu sume dela 1—600 cor., între cari și Reuniunea noastră cu 600 cor. Suma totală a depunerilor e 2291 cor. Ea stă în relațiuni de cont-curent cu „Cassa de păstrare din Săliște“. Imprumuturile acordate, cu sume dela 60—400 cor., ating suma de cor. 3412. Cum economii și mai ales econoamele noastre din Gusterița, de altfel puține la număr, provăd în parte piața Sibiului, cu fel de fel de zarzavaturi, Insoțirea e chemată a sări în ajutorul obștei noastre de acolo, ca acest negoț să se desvoalte tot mai mult și în folosul muncitorilor noștri, cea mai mare parte lipsiți de pământuri.

13. Insoțirea de credit din *Mohu* are 214 membri cu 4280 cor. părți fundamentale. Deponenți are 23 cu minimul de 26 și cu maximul de 3135 cor., fiind suma depunerilor de 26.808-06 cor., cu un plus de 3210-37 cor. față de anul 1906. Imprumuturile acordate cu sume dela 40—800 cor., dau suma de 24.289-88 cor., cu un spor de 2628-62 cor. față de anul trecut. Fondul de rezervă al Insoțirii e de 1879-88 cor. Cum Insoțirea și-a achitat datoria de cor. 442-30, ea în 1907 a lucrat cu capitalul propriu. Intre activele Insoțirii, după cum o amintisem și în raportul nostru pe 1906, se numără cumpărarea unei pășuni în preț de 6816-37 cor., pe care obștea o folosește fără nici o taxă.

Prezidentul Insoțirii e Ioan Simion, iar al comitetului de supraveghiere Ioan Bucșa.

Pentru a înlesni alcătuirea de Insoțiri Reuniunea noastră n'a lipsit pe nimenea de sfatul său nostru, apoi a pus și pune la dispoziție statute, protocoale de constituire (în limba română și maghiară) toate în mod gratuit; mai departe a tipărit coale pentru cărți de contabilitate, libele pentru deponenți și datorasi, obligațiuni, etc., cu a căror preț — creditează Insoțirile.

Sfârșitul acestui capitol îl consacram vrednicilor fruntași din *Câmpuri-Surdac* (comit. Hunedoarei), *Agârbici*, *Paloș* (com. Târnava) și *Rucăr* (comit. Făgăraș), cari incurajați de bunul mers constatat la Insoțirile noastre de credit sâtești sistem Raiffeisen, au înființat în comunele lor în cursul anului 1907 câte o asemenea insoțire.

Victor Tordășianu
secretarul „Reuniunii agricole“ din Sibiu.

Sâmbătă seara.

O jalbă a cetitorilor.

În zilele noastre de grafomanie, când tinerii abia trecuți peste granița liceului poartă plete lungi și scriu articole de fond la gazetă, sfidând lumea umilă a cetitorilor din înălțimea lor olimpică; când toți sunt întemeietori de școale, de direcții și de curente, — e bine să se țină seamă și de publicul nostru cetitor, măcar când are o jalbă îndreptățită.

Cu celelalte jalbe mai mult sau mai puțin neîndreptățite nu trebuie să-și bată nimeni capul, dar, ori-cât de liberală ar fi republica literelor, trebuie să i-se recunoască și cetitorului un drept oarecare, minimal de sigur, dar totuș un drept.

Căci ce ar fi, dacă într-o bună dimineață această misera plebs contribuens ar lua condeiul în mână și ar scrie... Cum scrie X sau Y, care îmi eră coleg, ori eră în urma mea cu cinci-șase ani, de ce nu aș scrie și eu, căci slavă Domnului, hârtie și cerneală — berechet!

X și Y se pun pe scris, — avem, vai, atâția Ieși și Igreci de aceștia! — dar majoritatea, buna ma'oritate, care e stăpânită deapururi de o mână de oameni, înțelege că e mai cuminte lucru să cetești decât să scrii, să judeci tu asupra altora decât să-ți judece ei greșelile scrisului.

Ambițiile, micile și deșartele ambiții de autor se risipesc ca pleava în vânt, „ca un vis de tinerețe printre anii trecători“... și tineri cari se îmbulzeau mai înainte înspre tribună își reiau rând pe rând locul între ascultătorii pacinici, cari își rezervă totuș dreptul de a aprobă și de a reproba, de a intrerupe și de a fluiera chiar pe vorbitor.

Ei nu mai scriu; și sunt oameni de bun gust, cari n'au scris un sigur șir. Sau dacă au scris, au avut bunul simț de a nu publica nici odată.

Aceștia, domnilor autori celebri, sunt tot așa de necesari pentru o mișcare literară, după cum este strălucirea talentului vostru. Voi sunteți mărgăritarele diademei regale, care împodobește adesea un cap mărginit; voi sunteți reflexul orbitor, sinteza milioanele de opaițuri mitite...

Chiar cel mai obscur opaiț vede în marea lumină ce răspândiți, o rază minusculă, o parte din ce aveă el mai bun, în minte și în inimă: se vede pe sine însuș într-o înfățișare, pe care el o simția numai, dar nu eră capabil s'o redea în cuvinte.

E o legătură dar, să-i zicem, cu sfruntarea logice: *a posse ad esse*.

Și ca să începem cu analiza chiar dela lucrul cel mai de căpetenie, cetitorul așteaptă dela scriitor întâi și mai întâi: *să scrie!*

Te obișnuiești dela o vreme cu anumite reviste și jurnale, încât nu te mai poți desbăra de ele: După masă, când îți aprinzi țigara, rupi cu deliciu fâșia gazetelor tale favorite și treci întâi cu ochii peste titlu. Ici-colo, vre-o știre mai sensațională, vre-o chestie mai importantă, te face să citești trei patru șire și din articol. Apoi întorci iar paginile și începi să cetești cu de amănuntul. Dacă ești pasionat, cetești întâi lucrurile de mai puțină importanță, apoi pe cele mai interesante, și chiar la urma urmei citești pe foiletonistul favorit sau pe criticul de care ți-e drag. Zimbești de scanteierile spirituale ale acestuia și te lași ușor amăgit de stilul curgător și ritmic al celui alt, simțindu-i așa de aproape de sufletul tău, de par'că tocmai ți-au luat vorba din gură...

Și tu ai fi putut spune vorba aceea de spirit, și tu ai trecut prin aceleași stări sufletești, și le-ai fi descris întocmai, dacă...

Dacă aveai și tu talentul scriitorului.

Mikszáth, unul dintre cele mai puternice talente epice Maghiare, după-cum mărturisește însuși, a primit cea mai strălucită satisfacție, în cariera lui de scriitor, din vorbele unei servitoare. Apăruse volumul lui-de nuvele din viața „palacș”-ilor, și critica îl ridică în slavă. Ce erau însă toate aceste elogi pentru un om atât de obișnuit cu ele!

Intr'o seară, bătrâna lui servitoare, — o „palacș”-ă și ea — îi ceru o carte. El îi dete volumul lui cel mai nou, așteptând cu interes impresia. Dar nu trecu o jumătate de ceas și servitoarea îi aduse volumul, măhnită:

— Cartea asta s'o cetești D-Ta, căci eu o știu pe din afară. Așa o carte și eu pot să scriu...

Cu cât mai mult te-ai obișnuit cu scrisul cuiva, cu atât îți cade mai rău, când resfoiești jurnalul și pe o parte și pe alta — și nu dai de ceea ce cauți.

Jurnalul sau revista nu mai are asupra-ți deliciul obișnuit: treci mai în grabă peste șire, cu convingerea din ce în ce mai clară că numărul e slab, că materialul e aranjat fără gust...

Pot să ți-se ofere articolele cele mai bine scrise, tu le cetești ca de silă și nu te încălzești îndeajuns.

Dar vine alt număr, dai cu ochii de inițialele favorite, și fața ți-se înseninează, ca la amintirea unui nume scump... Ce bine e scris întreg numărul, cât de îngrijită e aranjarea lui!...

Ce faci însă, când jurnalul sau revista din chestiune pur și simplu — nu mai apare?

Aceasta e jalba îndreptățită a cetitorilor, de care pomeneam în fruntea acestor rânduri.

Te obișnuiești dela o vreme cu tiparul foiei, cu scriitorii, cu spiritul și direcția în care e condusă și într'o bună dimineată, te pomenești, că foaia nu mai apare, și înzădar aștepti să mai primești măcar deslușiri și scuze cât de târzii.

Din nenorocire, e vorba, numai de reviste românești.

Nu s'a întâmplat nimănui acest lucru cu vre-o revistă străină, cu atât mai puțin cu o revistă din străinătate, luându-se afară cazul de forță majoră al detragerei debitului poștal.

S'a întâmplat însă, cu două-trei reviste de ale noastre — vom trece sub tăcere numele — că au apărut 2—3 luni, sau cel mult o jumătate de an și pe urmă au încetat subit, deși câteva sute de abonați achitaseră abonamentul pe un an încheiat.

Și în vreme ce revista adormise de mult în Domnul, tot mai apărea încă inserate amăgitoare, prin toate jurnalele românești, vestind lumii, că revista cutare apare așa și așa de regulat, cu un material așa și așa de variat...

Ei bine, aceasta e o evidentă eludare — să-i zicem numai așa — a publicului cetitor.

E, în aceeași vreme, o mare pedecă în ce privește înființarea alor foi și reviste, cari vor porni de aci înainte, cu mai mult simț de cinste față de publicul cetitor.

I-mi amintesc apoi de după amiaza aceea de Iunie, când câțiva tineri universitari am hotărât să pornim „Luceafărul”. Aveam noi entuziasm berechet, dar paralele nu prea se îmbulzeau, afurisitele. Țineam să scoatem revista măcar o jumătate de an, ca să nu ne facem de râsul lumii. A zis atunci unul dintre cei mai insuflețiți:

— O scot eu jumătate de an, chiar să nu avem nici un singur abonament.

Și așa ne-am pus pe lucru.

Și când o doamnă frumoasă m'a întrebat cu un zimbet de sfidare, dacă poate să trimită abonamentul pe jumătate de an, i-am răspuns cu siguranță, că îl poate trimite, cu toată liniștea.

Să se fi schimbat așa de mult modul de gândire al scriitorilor de astăzi, față de noi, că eram încă începători înainte cu 7-8 ani?

Să nu se gândească generația de acum, cari publicul cetitor, are și el oare-cari drepturi în afară de multele îndatoriri, ce i-se impun?

Și, mai ales, să nu să gândească nimeni la pierderea, ce vor îndura generațiile viitoare de scriitori, când publicul se va fi obișnuit cu trista convingere, că nu are sens să abonezi o revistă românească, câtă vreme apariția ei e așa de problematică?...

Iată câteva întrebări, asupra cărora ar putea să mediteze destul de adânc câțiva din actuala generație a scriitorilor ardeleni? *AI.*

Mai tare ca legea.

Nimeni nu a știut că se rostogolește în prăpastie. N'a prins de veste nimeni dintre ai lui. El singur a luptat cu inverșunarea trecutului de cinste, s'a agățat de colțurile de viață nepătată, dar n'a putut să rămână acolo multă vreme, pietrele i-au sfâșiat mâna, stâncă s'a măcinat și coasta spre vultoare se înalță drept ca o cata-petează din altarul păcatului. Abia acolo jos, sfărîmat, zdrobit, cu sufletul sfâșiat, abia respirând, a avut curajul să privească în urmă și o lacrimă mare, enormă, lacrima cea mai adevărată a durerii i-a licărit sângeroasele-pleoape. Cu ea s'a furișat un gând senin și i-a zărit pe ai lui acolo sus, în liniștea aceleiaș vieți, preocupați mai mult de ei. Bătrânul a zâmbit, nici o privire nu-l urmărise, niciuna, nimeni nu se îngrijise de el, nu-l căutase nimeni... Nu aveau timpul să-l caute acuma.

Câtă putere n'a trebuit să-și înăbușe revolta, să se răsboiască cu el însuși și cu toate astea vede bine că nu se putea altfel, înțeleșese de mult, că numai acesta era să fie sfârșitul.

Stropi de noroi îi pătase părul cărunt, le simțea răceala pătrunzătoare pe obraz și se ștergea încetător să nu-l zărească nimeni, se ștergea neîncetat, părea cuprins de-o teamă nouă pe care nu o bănuise: „Să nu cumva să rămână vr'un fir de praf, vre-o picătură de glod și să o vadă ai lui”. Nu, ai lui nu-l văzuse și se simțea fericit. Nu prea se îngrijau de el, nu-l priveau în față mai de loc... fiindcă bătrânul își știu singur datoria, nu-i mai făcea să se târască după el, niciodată, niciodată. Cândva, atunci când era singur, când înfrigurarea unui desgust îi năpădea sufletul, încercă o hotărîre vitejească, simțea un curaj nebun înflăcărandu-l și privirile îi luceau rășboinice și gândul i-se așternea lămurit: „Vor înțelege că nu se mai poate. Se vor obișnui cu o viață mai cumpătată, îl vor crede... că cine l-ar putea asculta și crede mai mult decât ai lui, nevasta lui, copiii lui”.

Și intră năvalnic în camera lor. Fetele pictau liniștite, băeții erau în oraș, și Elisa cânta la pian. „Cum să-le spună? Și apoi băeții trebuie, da, da, e neapărat să fie acolo”. Privea în jur cu atâta drag și când simțea înțepătura sub gene, deschidea sfios ușa și se strecură fricos să nu-l cerceteze, să nu cumva să-l întrebe privirile lor. „Seara la masă când vor fi cu toții are să le vorbească cu durerea lui toată, pârîntește și nu se vor supăra, nu, nu”.

Aude crâmpoie din vorbele lui ingrămădinându-se în urechi: „Copii, nu mai avem de unde... fetelor și zestrea voastră s'a cheltuit... în lumea noastră nu se putea altfel... toți cer și nu te întreabă de unde, vom trăi altfel. Ce să vă fac? Sunt om cinstit... Averea orfanilor e sfântă... nu se poate, nu, să mă ating de bani străini... Așa e că nici voi nu vreți?”

Seara copiii erau grăbiți. Elisa se pregătea de teatru și fetele erau vesele, vesele încât nu-i venea să le turbure liniștea și iar își mână eroismul pe altădată...

Cum ar fi putut să-i spună că nu-i dă... Era atâta fericire în ochii ei, și cu privirile ei rugătoare i-se furișă în suflet... fericirea aceea negrăită pe care nu o cunoscuse decât din privirile lor.

„E pentru bal, mai au rochii frumoase încă, dar lumea, lumea...” și în pieptul lui tresăria

mândria „fetele lui... fete ca a le lui să nu mai fie de frumoase”. Nu se putea împotrivi privirilor lor, și le-a dat... și în sufletul lui a simțit tăcerea neclintită a prăpastiei.

Băeții... pentru învățătură, cărți... sunt mari în rândul lumii... îi e atât de drag să-și sprijine bătrâneța de brațul lor. Și privirile oamenilor ce-i urmăresc în sufletul lui sunt flăcări, flăcări de fericire și le simte dogoarea și le doarește vâpaia. „Copiii nu știu, și nici nu trebuie să știe că tatăl lor nu mai poate”.

Nu, nu mai are curajul să le smulgă minciuna, minciuna asta, ce-i leagă mai mult. Și le dă... le dă... Și mâinile lui tremură, sunt însângerate... Copiii nu-i le zăresc... numai el, doar el singur și le zărește... „De Petre, de el dacă s'ar putea feri. Ochii lui sunt prea pătrunzători... în ei bătrânului îi e teamă acum să se mai uite.

Îi vorbește rar. Nu-i cere nimic, par'că ar ști ceva și asta îl frământă pe bătrân. Nu-i a fost aproape de suflet mai niciodată, fiindcă era sfios. Nu se rugă niciodată, nu știu să-i vorbească atât de dulce ca ceilalți. Acum ghicea cu spaimă că copilul ăsta, care nu-i a fost drag, îi răsare în cale numai să-l chinuiască cu privirea lui rece, să-i strige în cazna cu care își târăște piciorul lui uscat, mai mic, în gesturile largi ale brațelor prea lungi... Și tu ești ca și mine și tu...

De aceea îl urăște, de aceea cu el se poartă mai aspru, mai rău.

Petre nu pricepe mult din zvârcolirea tatălui său, numai de el simte mai aproape fiindcă frații lui îl ocolesc. Surorilor îi e rușine să iasă pe stradă cu schiopul și numai el îi spune mai multe, el îl îngrijește, vrea să-l facă bine... să-l scape... el. Vorbe dragi i-se înpletesc în minte, are o senzație curioasă, că tatăl său suferă și asta îl doare și asta face să plângă și lacrimile lui le socotește bătrânul că sunt mărturia a tot știutoare.

E mai rău, mai întunecat și acum uită păcatul fiindcă s'a învățat cu el. Teama cu svârcolirile ei, frământarea sufletului lui, par'că au prins viață... o altă viață nu mai trăiesc, în el însuși ei înafară s'au contopit în Petre, el, el e icoana vie a întregii lui dureri. Cu toată furia își iubește copiii, Ingenunche în fața lor, ar vrea să-i vadă fericiți, cum nu a fost nimeni. Ar vrea să-i apere de primejdie, ecoul căreia îl aude în suspinele înăbușite, în târșirea greoaie a unui picior mai scurt. Il fulgeră cu privirea și Petre ghicește că bietul lui tată e frământat de durere, încearcă să-l facă să uite, bătrânul tremură de ură și copilul simte, instinctul îi spune că pe tatăl lui îl amenință răul. Și în pieptu-i clocotește îndărmirea, în brațe aleargă o putere nouă. Nimeni nu l-ar apăra mai bine, pentru tatăl lui s'ar prinde în luptă cu lumea toată.

O vreme e atâta liniște. Furtuna s'a potolit în sufletul bătrânului, încercă să-și făurească iluzia că nu s'a întâmplat nimic. Într'un colț ascuns din minte se infiripa nădejdea nelămurit, vag. Credea că minunea se va întâmpla pe undeva, din fericirea copiilor lui trebuie să se alcătuiască împlinirea lipsei. Și așteaptă, și așteptarea asta are farmecul uitării. Când nu se mai simțea preocupat de nimic, când furtul își perduse noțiunea și banii streini încredințați pezei lui cinstite, îi păreau ai lui, ai lor.

Și a rămas înmărmurit ca o lespede de piatră... cu hârtia aceea în față... din mijlocul căreia se deslușeau cuvinte nebune... pe care nu putea să le creadă. „Cum? Taina lui pe care aproape nu o mai știu nici el, pe care și-o ascunde și lui însuși... taina pe care nu o știu aceia cu care trăia laolaltă... cu el... au aflat alții, alții.

„Nu, se poate. Trebuie să fie nebuni. Ce au legile cu el? Nu face rău nimănui... Trăesc atât de liniștit... Copiii îi sunt atât de cuminte... Oh! copiii lui când vor afla?... Nu, nu se poate... N'a venit nici o chemare. Nu știe nimeni...”

Măne, chiar măne e sigur, atât de sigur... Va acoperi lipsa... Și ce le vor păsa dacă n'a prăpădit nimic? Procuror... Instrucție? să vadă de tâlhari ce are cu el?... A da, și el nu trebuie să se gândească... el n'a făcut nimic... ce, le-a dat copiilor lui... copiilor lui... S'a hotărât. Nu se duce, e bolnav. Și măcar nu-i spune la ce-l cheamă... dar știe el, știe bine... și măne, măne când va șterge urma... nu are la ce să se mai ducă. Capul îi vâjje. Simte că ametește, se înăbușe e aproape să cadă. Un gemăt îi încremenește pe buze. Ușa se deschide. Subt brațul lui ce cade greu întâlnește un trup de care se sprijină. Un fior ciudat îl cuprinde... e acelaș după el ghicește că e acolo Petre, Petre ce-l ține de braț... oh... el, el e icoana nenorocirii lui. Ii pare rău că nu mai are putere în brațe, l-ar sugrumă și ar sfârși. Glasul îi hărăie un blăstăm... ce nu s'aude. Și Petre, cu ochii în lacrimi, îngânând cu atâta durere: „Ce ai tată“ îl cuprinde de braț, îi prinde mâna, o sărută... spălând-o de noroi cu lacrimile lui.

— „Ce te doare tată... ce te doare? Și se luptă să sprijine copacul ăsta prăvălit, cu pieptul lui stălcit. Incearcă să-l târască abia ținându-se el... să-l ducă dincolo... la ai lor... de unde se aude un freamăt de note murinde.

O clipă și-a venit în fire. E trântit în pat. La căpătâi veghiază cineva. E Petre, el singur... „Ce caută tot el? Simbolul răului lor“. Privirile plânse ale băiatului îl rușinează, pieptul i-se înalță greoi. „Cât e de rău, cât s'a purtat de aspru cu el, în ochii aceia senini cum a putut să găsească fătărnice? Nu, nu poate altfel, îi va cere iertare... e și el tot copilul lui... da, numai el e al lui“.

Petre îi povestește că l-a auzit gemând... și-a alergat și l-a cuprins, nu l-a lăsat să cadă... Dar prea târziu... Acum îi e bine, are să-i fie mai bine tatălui lor. Copiii au năvălit să-l vadă. Bătrânul le-a zămbit... Cât sunt de buni... copiii lui.

— Vai cum ne-ai speriat. Ți-e mai bine nu e așa?... Știi ce te rugăm tăticele... Ne lași să ne ducem la Operă... Vrei?... Da, da. Privirile lui Petre fulgeră... El pleacă și târșitul piciorului lui răsună pe mozaicul sălei, ca un protest desnădăjdut...

Încă o citație... Bătrânul le-a scris că e bolnav... Nu se putea duce... Măne, mereu măne îl fură nădejdea că va împlini golul...

A dat poruncă să încue porțile... nimeni, nimeni să nu pătrundă la el. Și făurise ultima speranță și nutreă chimera că va avea liniște, că nu-l va turbura nimeni, nimeni. Cu ceasurile de pace îi izbucnea în suflet credința că totul e bine... că nu s'a întâmplat nimic.

Nevasta a aflat totul. S'a cutremurat o clipă zărind că se prăbușește pedestala... „Nu crede să fie el vinovat. Și dacă o fi... e al lor. Vinovatul lor, pe care trebuie să-l apere... și îl va apăra... îl va smulge din ghiarele oamenilor răi... Femeia îngrămădește la ușă scaune, masa... „Dar nu, nu au să vină... nu se va putea... niciodată, niciodată.

Petre înțelesese de mult. Surprinsese câteva vorbe despărechiate din suferința bătrânului și de atunci îl păzea mai cu credință, îl iubea mai cu infocare.

...Bătăi în poartă. Pe ceice știu îi înpietrește, pe ceice nu, îi miră. Elisa grămădește la ușă tot ce poate, cade, se ridică și nu se ostenește. Încue ușe cu ușe și fuge în fund acolo unde e el, de unde nu-l vor răpi nimeni, nici forța nici legea...

...Ciocnesc în ușă acum. Groaza îi înăbușe. Aud bine cum trosnesc tablele ușei... cum se rostogolesc lucrurile din cale. Copiii au rămas uimiți, neînțelegând nimic... Ce vor străinii aceștia ce pătrund în casa lor?... Ziuă... altfel de cum știă că întru oamenii la ei. Streinii par și ei

incurcați. Incearcă ușile în dreapta, în stânga... Vor și ei să sfârșească mai curând. Se aude cum trăneste ușe cu ușe... Și în prag apare femeia fără răbdare ce nu mai putea îndura nesiguranța. Cu brațele întinse, răstignită în golul ușei deschise, le strigă puternic.

— Ce vreți? Cine sunteți? Ieșiți afară!

Oamenii legii o dau la o parte. Și ea cu pieptul ei vrea să facă pavază, piedecă trecerii... E cel mai sfânt drept, cea mai caldă datorie. Puterile o părăsesc... Streinii sunt departe... E la el. Il iau. Il răpesc. Și nimeni nu-l apără, nu...

Se repede pe urma lor. Ajunge la vreme. Se acată de ei, vrea să-i gonească... Dar oamenii legii se împotrivesc, își fac datoria...

Bătrânul nu mai gândește nimic, i-se pare că e și el străin pe care nu-l doare zvârcolirea asta... un om ce aude și vede ceva ce nu înțelege.

Domnul procuror îl declară arestat. El nu se mai împotrivesc. Nu e curios să știe de ce... Bine, va merge... Dar Petre nu înțelege cum îl pot răpi astfel. Mâna ce se așază pe brațul tatălui său trebuie ruptă. Tatăl său nu va pleca astfel niciodată. Nu înțelege el legea... Legea e în sufletul lui sădită... A ceea-i legea... căreia i-se va supune... Cu sufletul lui trebuie să-și apere tatăl... Oricine ar fi. Ori unde s'ar afla“.

Amenințarea nu-l turbură. Furia-i se deslănțuște în toată urgia. Și lovește și mușcă și strigă. Pe mama lui o vede îngrămădită pe un scaun, palidă, aproape fără viață... Pe tatăl lui alb, stând în picioare, străjuit de doi inși... la ei se repede... Și dă și blăstămă. N'aude nimic, nici amenințarea, nici graiul legii, numai un gând i-a rămas lămurit în minte, un gând ce îl frământă mereu, mereu: „Legea mea, sau legea voastră... Care? care e mai dreaptă și mai sfântă și mai mare?“

Bătrânul cu mintea răătăcită, îl privește... Copilul lui... Copilul lui pe care l-a urit... îl apără... și luptă... Copilul lui... Petre... da, da... ispășește și el o parte din păcatul lui... O!... copilașul lui... Și lacrimi mari, curate, strălucitoare... brăzdează obrajii curați cu două părăiașe de argint.

Ianuarie 1909. Vasile D. Chiru.

ȘTIRI.

A murit Iosif Gheorghian mitropolitul Primat al României. Defunctul se bucură de stima întregului cler român. A fost și un publicist de seamă în ale bisericii.

— Tot în cursul săptămănei trecute a încetat din viață P. S. Aurelian, președintele Senatului Român.

În Aurelian, partidul Liberal din România pierde pe unul dintre membrii săi cei mai autorizați; țara, pe unul dintre economiștii ei cei mai de seamă.

Disolvarea Parlamentului german. Un ziar din Berlin anunță că parlamentul german va fi dizolvat, în caz dacă guvernul nu are majoritatea necesară pentru votarea reformelor financiare.

„Vatra școlară“, cunoscuta revistă a dlui Dr. P. Șpan, — va reîncepe să apară.

Prealabila criză ministerială în Anglia. „Daily Express“ anunță că un conflict s'a iscat între ministrul marinei și amiralitate din cauză că creditul de 12 milioane lire, cerut de amiralitate pentru șase cuirasate noi, a fost refuzat.

Toți directorii din ministerul marinei au declarat că vor demisiona, dacă creditul nu va fi acordat.

Secretarul de stat Sir Edward Grey împărtășește vederile amiralității.

În consiliul de miniștri de astăzi se va hotărî definitiv asupra chestiunii.

Ferdinand al Bulgariei pentru mobilizarea armatei. Generalul Nicolaieff, ministru de război al Bulgariei, în audiența ce a avut-o la regele Ferdinand, ca să-i expue propunerea Turciei de a demobiliza devizia a 8-a, acest din urmă a răspuns că în împrejurările actuale, până când nu se recunoaște independența, el e de părere ca să se refuze Porței acest lucru. Se crede că situația se va complica prin acest refuz.

Reînceperea acțiunii teroriste a bandelor bulgărești. Din Seres vine știrea că mai multe bande bulgărești și-au făcut apariția. De mult poliția bănuia pe faimoșii revoluționari Sandanski și Panița că organizează noi bande. Acum aceștia nu mai apar în public și se svonește că au luat drumul codrilor. Mai mulți grecomanii bulgari au dispărut. Bulgarii în lipsa de măsuri ale guvernului vor începe o contraacțiune împotriva bandelor cari au năpădit vilaetul Monastir.

Accidentul de automobil al lui Bryan. Un automobil în care se află cunoscutul candidat la prezidenția Statelor-Unite, dl Bryan, s'a izbit de parapetul unui pod. Dl Bryan, svărlit de balustradă, s'a rănit în mod grav la picior.

Voluntarii ruși pentru Sârbia. Deoarece guvernul rus a protestat în contra înscrierii voluntarilor ruși în armata sârbească, consulul Sârb din Moscova a refuzat să înscrie pe voluntarii ruși, cari s'au prezentat în zilele din urmă.

Revoluția în Teheran. În apropierea comunei Krik, departe de patru verste de Gebria revoluționarii au avut o ciocnire cu trupele Șahului. Au căzut preste o sută de morți și răniți.

Noii cutremure la Messina. Eri seara la orele 9 30 s'a simțit un puternic cutremur; la orele 10 s'a simțit altul mai ușor. La 9 dimineața s'a simțit altul destul de puternic.

Moartea lui Coquelin-Cadet. Artistul Coquelin Cadet a încetat din viață la Paris.

Se știe că acest mare artist al Franței suferă de câțva timp de o acută boală de nervi.

Mare comandă militară din partea Sârbiei în Belgia. Ministrul de război a comandat 23 de milioane de cartușe în Belgia, ce vor trebui să se predea în cel mai scurt timp, cel mai târziu până în Aprilie.

Convocator. Ceice au subscris acții la banca culturală „Lumina“, ce este a se întemeia ca societate pe acții în Sibiu — prin aceasta se convoacă la *Adunarea constituantă*, ce se va ține în Sibiu, în sala festivă a „Muzeului Asociațiunii“, Vineri, în 26 Februarie st. n. 1909, la 9 oare din zi cu următorul

Program:

1. Deschiderea și constituirea adunării.
2. Constatarea, că s'a asigurat capitalul societății prin subscrieri și plătiri satisfăcătoare condițiilor din prospect.
3. Acordarea absolverului pentru membrii fondatori.
4. Deciderea întrebării: dacă se constituie ori întrelasă înființarea institutului?
5. Statorirea statutelor.
6. Alegerea comitetului de revizie.
7. Luarea la cunoștință a numirii membrilor din direcțiune de către fondatori pe întâiul period de 3 ani.
8. Eventuale propuneri.
9. Închiderea adunării.

NB. Acționarii, cari n'ar fi achitat încă cele 30% (62 cor.) de acție, sunt poftiți a le solvi imediat la adresa casarului P. Lucața în Sibiu. Sibiu, la 8 Februarie st. n. 1909.

Pentru membrii fondatori:

Dr. E. Miron Cristea,
prezident.

Victor Fincu,
notar.

Proprietar-editor: OCTAVIAN GOGA.
Red. responsabil: DEMETRU MARCU.